

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

NACRT

HRVATSKA
NACIONALNA ŠUMARSKA POLITIKA I
STRATEGIJA

Lipanj 2003.

Sadržaj

1. UVOD
Proces izrade Nacionalne šumarske politike i strategije
2. NACIONALNA POLITIKA I STRATEGIJA
 - A. GOSPODARENJE ŠUMSKIM EKOLOŠKIM SUSTAVIMA
 - B. ŠUMARSKA UPRAVA I ZAKONODAVSTVO
 - C. NEDRVNI PROIZVODI
 - D. DRVNA INDUSTRIJA
 - E. OKOLIŠ I PROSTORNO PLANIRANJE
 - F. OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJE I MEĐUNARODNA SURADNJA
 - G. ODNOSI S JAVNOŠĆU I PROMIDŽBA
3. NADZOR NAD PROVEDBOM NACIONALNE ŠUMARSKE POLITIKE I STRATEGIJE
4. FINANCIRANJE PROJEKTA NACIONALNE ŠUMARSKE POLITIKE I STRATEGIJE

- Dodatak 1:** Popis kratica iz tablica
Dodatak 2: Grafički prikaz procesa izrade dokumenta
Dodatak 3: Popis stručnjaka i područja
Dodatak 4: Regionalni sastanci

1. UVOD

Šume u Republici Hrvatskoj ispunjavaju gospodarsku, ekološku i društvenu funkciju te imaju znatan utjecaj na kakvoću života. Republika je Hrvatska obdarena velikom raznolikošću staništa (Jadransko more, preplaninska područja i Panonska nizina) i s preko 60 različitih šumskih zajednica. Naše su šume međunarodno priznate zbog činjenice da je 95% šumskog područja prirodnog sastava, a također i zbog velike raznolikosti biljnih i životinjskih vrsta, što je rezultat šumarske tradicije koja je stara više od 150 godina.

Površina šuma i šumskih zemljišta je sljedeća:

- šumom obrasle površine	2,078,289 ha
- neobraslo šumsko zemljište	345,952 ha
- neplodno šumsko zemljište	61,370 ha
Ukupno	2,485,611 ha

Šume u Republici Hrvatskoj pokrivaju 2.5 milijuna ha ili otprilike 43.5% kopnene površine. Od ukupne površine, država je vlasnik 2,024,474 ha (81%) šuma i šumskog zemljišta dok je 461,137 ha (19%) u privatnom vlasništvu. "Hrvatske šume" d.o.o., Zagreb gospodari državnim šumama (1,991,537 ha) dok manjim područjima (32,937 ha) gospodare drugi pravni subjekti.

Prema podacima Osnove područja iz 1996 godine otprilike 59% šuma otpada na sjemenjače, oko 24% su panjače, a ostatak se može smatrati degradacijskim oblicima: makijama, garizima, šikarama, itd. Otprilike 71% sjemenjača su uglavnom jednodobne šume (visoke regularne šume) i 29% raznodobne (preborne) šume.

Bjelogorične šume prevladavaju na 85% šumskog područja dok crnogorične šume zauzimaju 15% područja. Glavne vrste drveća su bukva (36%), hrast lužnjak (14%), hrast kitnjak (10%), obični grab (8%), poljski jasen (3%), ostale tvrde bjelogorične vrste (11%), meke bjelogorice (4%), jela i smreka (11%), bor (2%) i druge crnogorične vrste (1%).

Gotovo 86% ukupne drvene zalihe, procijenjene na 324,256 milijuna m³, u vlasništvu je države i njima gospodare "Hrvatske šume" dok s 2% drvene zalihe gospodare drugi pravni subjekti. Privatne šume čine oko 12% drvene zalihe.

Ukupni godišnji prirast iznosi 9,6 milijuna m³, a etat je 5,3 milijuna m³. U državnim šumama godišnji prirast je 8.1 milijuna m³, a prosječni dopušteni etat je 4.9 milijuna m³. Proizvodnja je postupno rasla od kraja rata, s 2.6 milijuna m³ u 1995. godini na planiranih 4.1 milijuna u 2003. godini, što je još uvijek manje od predratne proizvodnje i dopuštenog etata. Od planirane količine 1,8 milijuna m³ je pilanska oblovina dok je ostalo celululozno i ogrijevno drvo te otpad.

Republika Hrvatska ima dugu i bogatu tradiciju lovstva, što je dio njezinoga kulturnog naslijeđa. Postoji velika raznolikost vrsta krupne i sitne divljači. Od ukupnog broja od 1,070 lovišta, 310 su u državnom vlasništvu, a 760 su zajednička. U Republici Hrvatskoj ima više od 54,000 registriranih lovaca.

Udio šumarskog sektora u BDP-u u 2000. godini je bio 1.4%, s udjelom industrije namještaja 0.5%, industrije celuloze i papira 0.4% i industrije drva i drvnih proizvoda 0.5%. Izračunato je da je udio šuma u BDP-u dodatnih 1% (izvor: Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2002).

Sektor šumarstva je značajan izvor zapošljavanja, naročito u seoskim područjima. Ukupno ima oko 49,000 zaposlenih, u trgovačkom društvu za gospodarenje šumama (9,500), poduzetnici za radove u šumarstvu (6,000), povremeno zaposlenih u šumarstvu (4,000), primarnoj preradi drva (11,500), proizvodnji namještaja (11,600) i industriji celuloze i papira (6,250).

Od ukupne proizvodnje od 580,000 m³ rezane građe, na izvoz otpada 315,000 m³. Ukupan uvoz rezane građe dosegao je 180,000 m³, od čega je 150,000 m³ crnogoričnog drveta. Šume i proizvodi drvne industrije, uključujući namještaj od drva, činili su 7% ukupnog izvoza u 2001. godini dok je udjel uvoza bio 3.8%.

Važnost šuma u svijetu raste ne samo zbog njihovih mnogostrukih koristi već i zbog njihove uloge u klimatskim promjenama. Republika Hrvatska neprekidno sudjeluje na međunarodnoj šumarskoj sceni; potpisala je i ratificirala većinu međunarodnih sporazuma i konvencija koji, bilo izravno bilo neizravno, utječu na gospodarenje šumama. Popis glavnih sporazuma i konvencija uključuje sljedeće:

- Konvenciju o biološkoj raznolikosti;
- Konvenciju o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka;
- Konvenciju o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore;
- Konvencija o močvarama koje su od međunarodnog značaja naročito kao staništa ptica močvarica;
- Međunarodnu konvenciju o zaštiti bilja;
- Kyoto protokol;
- Rezolucije i deklaracije Ministarskih konferencija o zaštiti šuma u Europi
- Konvenciju o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa.
- EEC smjernicu 79/409 o zaštiti ptica u Europi;
- EEC smjernicu 92/43 o zaštiti staništa divljih životinjskih i biljnih vrsta u Europi s preuzimanjem obveze uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000;

Potpisivanjem i ratificiranjem ovih međunarodnih sporazuma, Republika Hrvatska potvrđuje svoju predanost održivom gospodarenju svih šuma i odmak od tradicionalnog koncepta održive proizvodnje drva i jednakog vrednovanja okolišnih i društvenih vrijednosti šuma. Certifikat koji je Republika Hrvatska dobila od Forest Stewardship Councila (FSC) (*Vijeće za upravljanje šumama*) za 2.000.000 ha šuma kojima gospodare "Hrvatske šume" dokaz je orijentacije Hrvatske prema održivom gospodarenju šumskim resursima. U tijeku je izrada nacionalnih standarda za certificiranje šuma.

Proces izrade Nacionalne šumarske politike i strategije

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva definiralo je potrebu oblikovanja političkog i strateškog okvira za budući razvoj šumarskog sektora, u skladu s drugim europskim državama, koje su u zadnjih nekoliko godina preradile ili upotpunile svoju šumarsku politiku i strategiju

kako bi se uskladile s preuzetim međunarodnim obvezama i promjenama vezanima uz vrijednosti u društvu.

Početak projekta označio je ministar poljoprivrede i šumarstva na tiskovnoj konferenciji početkom listopada 2001. godine na kojoj su bili nazočni predstavnici organizatora, tj. Ministarstva i druge zainteresirane ustanove i udruge iz šumarskoga i drugih sektora.

Radnu skupinu, koju su sačinjavali predstavnici Ministarstva poljoprivrede i šumarstva (MPŠ), nevladine udruge, Hrvatske šume, drvna industrija i lokalna uprava, imenovao je ministar zbog nadzora nad procesom. U procesu je veliki naglasak bio na sudjelovanju javnosti u skladu sa smjernicama FAO-a, što je uključivalo (a) mogućnost očitovanja javnosti (b) radionice zainteresiranih strana (c) razgovore s predstavnicima zainteresiranih strana i (d) javna predstavljanja/rasprave na osam regionalnih sastanaka. Primljeno je otprilike 45 pisanih očitovanja, uz mnogo prijedloga i razmišljanja na regionalnim sastancima.

Radna je skupina održala svoju prvu radionicu početkom studenog 2001. godine, kada su analizirani rezultati razgovora i javnih očitovanja te pripremljen prvi nacrt strategije.

Oko 40 stručnjaka iz određenih područja i različitih sektora, uključujući vladine ustanove, sektor šumarstva, znanstvene i znanstvenoistraživačke ustanove, nevladin sektor, industriju, itd. pozvano je na drugu radionicu koja je održana u Trakošćanu u prosincu 2001. godine. Stručnjaci su podijeljeni u određeni broj podskupina koje su se bavile glavnim područjima politike i strategije. Nakon te radionice, radna je skupina uskladila i sažela zaključke u jedan dokument i pripremila drugi nacrt politike i strategije. Materijali su podijeljeni svim sudionicima zbog mogućih komentara i dodataka.

Na osnovi drugog nacrta, u regionalnim središtima Republike Hrvatske održano je osam javnih konzultacija kojima je predsjedavao predstavnik Ministarstva, koordinator projekta i članovi radne skupine. Ti su sastanci, koji su bili vrlo dobro posjećeni, bili nova prigoda za javnost da iznese svoje stavove i mišljenja. Drugi se nacrt, također, mogao naći na web stranici Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, HŠ-a i Zelene akcije.

Radna je skupina tada uključila rezultate javnih konzultacija i oblikovala pretposljednji nacrt politike i strategije. Nacrt je dostavljen na uvid relevantnim ministarstvima i ustanovama. Nakon toga je pripremljen konačni nacrt Nacionalne šumarske politike i strategije u koji su ugrađene primjedbe i prijedlozi iz očitovanja, a koji će Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva podnijeti Vladi na usvajanje.

Tekst koji Vlada usvoji bit će nakon toga proslijeđen Saboru. Nakon usvajanja nacrta u Saboru, dokument će postati obvezujući za sve zainteresirane strane i za sve subjekte navedene u politici i strategiji.

2. NACIONALNA POLITIKA I STRATEGIJA

Nacionalna politika i strategija podijeljena je u sljedeća područja:

- A. Gospodarenje šumskim ekološkim sustavima;
- B. Šumarska uprava i zakonodavstvo;
- C. Nedrvni proizvodi – turizam, lovstvo i ostali proizvodi šuma i šumskog zemljišta;
- D. Drvna industrija;
- E. Okoliš i prostorno planiranje;
- F. Obrazovanje, istraživanje i međunarodna suradnja
- G. Odnosi s javnošću i promidžba

Svako je od ovih područja predstavljeno općim uvodom i razmatranjima vezanim za politiku. Nakon toga je razrađen cilj politike i specifičnih strateških aktivnosti nužnih za njegovo ostvarenje. Svaka aktivnost definira organizaciju ili ustanovu koja je odgovorna za provedbu. U slučajevima gdje je to moguće, određene su glavne partnerske organizacije koje, iako nisu izravno odgovorne za provedbu, mogu imati važnu ulogu u suradnji. Sve su aktivnosti podijeljene u jedan od tri prioritetna razreda – I. razred: Neposredan prioritet i obveza provedbe u razdoblju 2003. - 2006., II. razred – Srednjoročni prioritet i obveza provedbe u razdoblju 2006. - 2008., III. razred – Dugoročni prioritet i obveza provedbe od 2008. godine nadalje.

Važno je naglasiti da će se prema prioritetnom razredu za svaku definiranu aktivnost iz dokumenta izraditi provedbena dokumentacija sa projektnim zadatkom i specificiranim troškovima.

Opći je cilj politike :

povećati doprinos nacionalnom gospodarstvu održivim gospodarenjem, korištenjem i sveobuhvatnom zaštitom šumskih resursa i bioraznolikosti, primjenjujući rezultate istraživanja, poštivanje međunarodnih norma i rezolucija, i uvažavajući prava lokalne zajednice.

Cilju zaštite i očuvanja biodiverziteta kao i održivog gospodarenja šumskim resursima i njihovo održivo korištenje smatra se korištenje na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih generacija.

U provedbi mjera koje su definirane u dokumentu kroz strateške aktivnosti po područjima, prioriteti će se sukladno prioritetnim razredima dati aktivnostima koja su vezana uz inventarizaciju stanja u područjima koja su direktno ili indirektno vezana uz šumarstvo i šumarski sektor. Ove aktivnosti su važne zbog dobivanja stvarnog stanja i definiranja važnosti slijedećih koraka. Također kao prioritet su definirani očuvanje šumskih resursa kroz primjenu ekološki, ekonomski i ergonomski prihvatljivih tehnologija i uz korištenje i drugih, nedrvnih proizvoda koji će sukladno strateškom opredjeljenju u ovom dokumentu imati sve veću ulogu u sektoru.

Prihvaćajući trendove u razvijenom svijetu, šumarski sektor ima jednu od prioritetnih uloga u smanjenju stakleničkih plinova zbog sve raširenijeg korištenja kao izvora energije biomase, koja je rezultat gospodarenja ali i korištenja drvne mase iz šume kroz primarnu preradu.

Provedba rezolucija i konvencija koje su prvenstveno vezane uz zaštitu šuma i ostalog biljnog i životinjskog svijeta, kao i usklađivanje propisa i institucija sa regulativom u Europskoj uniji i razvijenim zemljama već i prije donošenja ove strategije prioritetan su zadatak koji je definiran ne samo ovim dokumentom.

A. GOSPODARENJE ŠUMSKIM EKOLOŠKIM SUSTAVIMA

Šume u Republici Hrvatskoj pokrivaju 2.5 milijuna ha ili otprilike 43.5% kopnene površine i međunarodno su prepoznate zbog svojeg prirodnog sastava na 95% šumskog područja te zbog velike raznolikosti biljnog i životinjskog svijeta.

Osim što su izvor vrijednog drva i zaposlenja stanovništva u uglavnom seoskim područjima, šume pružaju i mnoge druge koristi i blagodati. Šume su vrijedan rekreacijski i turistički resurs, a uvećavaju ljepotu i kakvoću seoskog i gradskog krajolika. Šuma je značajan izvor očuvanja bioraznolikosti, prebivalište mnoštva divljači i biljaka, igra važnu ulogu u apsorpciji ugljika i ukupnom gospodarenju vodama (pitka voda, vodozaštita, zaštita od erozija). Postojanje svih tih koristi moguće je samo ako se šumama i, naročito, šumskim ekološkim sustavima gospodari na potrajan i održiv način.

Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NSAP) ima kao jedan od prvenstvenih ciljeva sustavno razraditi i sveobuhvatno planirati aktivnosti zaštite prirode. Akcijski se planovi provode u skladu s prioritetima i dostupnosti ljudskih i financijskih resursa. Zajedno s ovom strategijom, zasigurno će uvelike utjecati ne samo na zaštitu šuma nego i prirode koja nas okružuje, a to je zaista važan segment u uključivanju Republike Hrvatske u zajednicu razvijenih zemalja svijeta.

Rezultati praćenja zdravstvenog stanja šuma u 2001. i 2002. godini pokazuju blago smanjenje oštećenosti šuma u Republici Hrvatskoj. U usporedbi sa stanjem oštećenosti šuma u Europi, nalazimo se u okviru europskog prosjeka.

U razdoblju 1996. - 2000., udio ogrjevnog drva bio je otprilike 8% primarne proizvodnje energije u Republici Hrvatskoj. Strategija razvoja energetike, usvojena u ožujku 2002. godine, definira obnovljive izvore energije kao dio svoje ukupne strategije.

Razmatranja vezana uz politiku

Iako se zdravstveno stanje šuma poboljšava (osim kod jele i hrasta lužnjaka), Hrvatska ne može biti zadovoljna. Ne postoji nacionalna inventura šumskih ekosustava. Potreban je daljnji rad i istraživanje ako se vrijedna šumska staništa žele održati, poboljšati i zaštititi.

Područje krša je poseban slučaj u gospodarenju šumama. Glavni su ciljevi gospodarenja krškim područjima zaštita tla i vode. Zbog male drvene mase i niske vrijednosti drva, ova regija ne može biti gospodarski vitalna bez intervencije države.

Približno 12% šuma i šumskog zemljišta još je uvijek nedostupno zbog miniranosti. To znači da se ne mogu poduzeti ni osnovne mjere gospodarenja. Ako se ne izvrši razminiranje, taj dio šuma izgubiti će svoju funkciju..

Ova politika i strategija ima za cilj očuvanje i poboljšanje stabilnosti šumskih ekosustava, zdravstvenog stanja i proizvodnog potencijala , bez obzira na vlasnički status i prijašnje načine gospodarenja.

Sadašnja tehnologija koja se upotrebljava u šumama oslanja se na tradicionalne metode i mehanizaciju. To nije uvijek najprikladnije zbog značajnog napretka u razvoju tehnologija koje su manje štetne za okoliš, naročito u sječi, transportu i uzgoju šuma.

Cilj politike: Optimalno gospodarenje svim šumskim resursima u suradnji sa zainteresiranim stranama

A1: Sačuvati i promicati stabilnost staništa, zdravstveno stanje šuma i produktivni kapacitet sastojina

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
A1.1.	Uspostavljanje kriterija i metoda za procjenu stanja i očuvanje staništa	I	MPŠ, MZOPU	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, ŠU
A1.2.	Uspostavljanje kriterija u procesu donošenja odluka vezanih za mjere gospodarenja šumama	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠO, PŠ, ŠU
A1.3.	Uspostavljanje kriterija funkcionalne kategorizacije šuma	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, ŠU
A1.4.	Osiguravanje financijske potpore za primjeren uzgoj šuma u definiranim funkcionalnim kategorijama šuma	I	MPŠ, MF	PŠ, ŠO
A1.5.	Potpore u dobivanju certifikata za gospodarenje šumama i drvnim proizvodima i izrada nacionalnog standarda	I	MPŠ	MZOPU, NVU, PŠ, ZII, ŠU
A1.6.	Provođenje inventarizacije sadašnjeg stanja staništa (temeljeno na GIS-u i definiranim kriterijima) i uspostavljanje primjernih ploha za nadzor nad promjenama u stanju staništa	II	MPŠ, MZOPU	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, MF
A1.7.	Podupiranje mjera za poboljšanje sjemenarstva i rasadničke proizvodnje	II	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ
A1.8.	Poboljšanje strukture sastojina uvođenjem rijetkih autohtonih vrsta drveća	II	MPŠ	MZOPU, PŠ, ZII, ŠO

A2: Uvođenje 4E (ekološke, ergonomske, ekonomske, energetske) tehnologije u šumarstvo

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
A2.1.	Provođenje odgovarajućeg vrednovanja 4-E tehnologija u šumarstvu	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, ŠU, MZOPU
A2.2.	Potpore mjerama za osiguravanje potrebne izobrazbe kadrova za provedbu 4-E tehnologija	I	MPŠ	MZOPU, MF, ŠF, ŠŠ, PŠ, ŠU
A2.3.	Razvijanje financijskih inicijativa za potporu u provedbi tehnologija koje nisu štetne za okoliš (npr. bio-ulja, žičare)	II	MPŠ, MZOPU	MF, PŠ, ŠO
A2.4.	Unapređenje radne tehnike i sigurnosti pri radu putem osposobljavanja, ocjenjivanja i potvrđivanja	I	MPŠ	ŠF, ŠIJ, PŠ, MZT, MRSS, MPS, HŠD

A3: Poboljšanje sustava gospodarenja krškim područjem

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
A3.1.	Održivo korištenje proizvodnih kapaciteta sastojina i provođenje odgovarajućih metoda uzgoja šuma	I	MPŠ	ZII, ŠO, PŠ
A3.2.	Uspostavljanje kriterija za višenamjensko korištenje prostora – šuma i šumskog zemljišta	I	MPŠ MZOPU	ZII, PŠ, ŠU, MK, MO
A3.3.	Potpora mjerama za promicanje protupožarne i civilne zaštite	I	MPŠ, MUP, PŠ, DI	HVZ, LUS, TDU, MO
A3.4.	Područja određena za aktivnosti gospodarenja šumama valja jasno razgraničiti u prostornim planovima	II	MZOPU, MPŠ	ZII, TDU, ŠU, MK, MT
A3.5.	Promicanje novih metoda pošumljavanja u krškim područjima	II	MPŠ, PŠ	ZII, ŠF, ŠIJ
A3.6.	Identifikacija nekorištenog šumskog zemljišta pogodnog za realizaciju turističkih projekta	II	MZOPU, MPŠ, MT	PŠ, ŠF, ŠIJ, ZII

A4: Uključivanje miniranih šumskih područja u redovito gospodarenje

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
A4.1.	U suradnji s Hrvatskim centrom za razminiravanje, odrediti prioritete u uklanjanju mina i metode razminiravanja u šumama i na šumskom zemljištu	I	MPŠ, HCR, MUP	MF, PŠ, LUS, MO
A4.2.	Uspostavljanje modela financiranja za razminiravanje u šumama i na šumskom zemljištu	I	MPŠ, MF	MG, LUS, ŽUG, PŠ, MO
A4.3.	Osposobljavanje osoblja uključenoga u poslove razminiravanja šuma i šumskog zemljišta	I	HCR	MUP, PŠ, MO

A5: Korištenje biomase za energiju

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
A5.1.	Provođenje inventarizacije nekorištene biomase kao potencijalnoga energetskeg resursa	I	MPŠ, MG, MZOPU	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ
A5.2.	Identifikacija nekorištenog zemljišta, odabir najpovoljnije vrste i tehnologije za uspostavu plantaža	II	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ
A5.3.	U suradnji s drugim sektorima, definiranje i uspostavljanje inicijativa za korištenje biomase na osnovi provedbe Kyoto protokola	II	MPŠ, MG, MZOPU	ZII, LUS, ŽUG, MF
A5.4.	Korištenje biomase kao glavnog izvora energije u šumskim područjima	II	MPŠ, MZOPU	MG, MF, MOMSP

B. ŠUMARSKA UPRAVA I ZAKONODAVSTVO

Šumarska uprava

Šumarska uprava je naziv koji u ovom dokumentu podrazumijeva Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i Državni inspektorat. Određene poslove sukladno zakonskim odredbama obavljaju "Hrvatske šume" i Šumarski institut Jastrebarsko.

Inspekcija za šumarstvo i lovstvo je 1998. prebačena iz MPŠ-a u Državni inspektorat, u skladu s općom politikom Vlade.

U sklopu MPŠ-a organizirana je Uprava za šumarstvo i lovstvo s dva Odjela, od kojih se jedan bavi gospodarenjem šumama i lovstvom, a drugi je nadležan za zaštitu šuma, očuvanje genofonda, šumsko sjemenarstvo i rasadničarstvo.

Za gospodarenje šumama i šumskim zemljištima 1991. godine osnovano je Javno poduzeće "Hrvatske šume". U travnju 2002. godine, nakon izmjena i dopuna Zakona o šumama, "Hrvatske šume" su registrirane kao trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću, koje je u vlasništvu Vlade Republike Hrvatske. U razdoblju 2001. – 2002., u sklopu projekta Svjetske banke "Projekt obnove i zaštite obalnih šuma", međunarodni konzultanti su proveli pregled strukture i poslovanja "Hrvatskih šuma" i podnijeli izvješće o mogućnostima strateškog razvoja poduzeća.

Šume su u Republici Hrvatskoj podijeljene u gospodarske jedinice. Svaka gospodarska jedinica ima svoju vlastitu osnovu gospodarenja napravljenu na temelju načela potrajnog (održivog) gospodarenja po kojima se šuma tretira kao obnovljiv prirodni resurs s izraženim općim koristima, pod uvjetom da se obnova šuma potiče, upotpunjuje i poboljšava tamo gdje je to potrebno. Izrađen je sveobuhvatan program gospodarenja, "Program gospodarenja šumama za razdoblje 1996. - 2005." za cijelu Republiku Hrvatsku, koji sadrži smjernice gospodarenja. Sve su šume, bez obzira na njihov vlasnički status, uključene u desetogodišnju osnovu gospodarenja.

Privatne šume pokrivaju područje od 461.137 hektara ili 19% ukupnoga šumskog područja u Republici Hrvatskoj, s 11,7% drvene zalihe. Broj vlasnika je 599.056 a prosječna veličina posjeda je 0,76 hektara. U praksi, uz neke iznimke, privatnim se šumama zapravo stručno ne gospodari. Sektor obilježavaju (a) visok stupanj rascjepkanosti ne samo zbog veličine čestica već i zbog činjenice što mnogi vlasnici žive u gradovima, (b) pomanjkanje stručnosti u uzgoju i šumarske tradicije, (c) nedovoljan broj udruga vlasnika, (d) veliki dio je degradiran i traži veća ulaganja.

U sklopu Ministarstva za zaštitu okoliša i prostorno uređenje (MZOPU), Uprava za zaštitu prirode je nadležna za sva zaštićena područja, uključujući nacionalne parkove, parkove prirode, zaštićene krajolike i park-šume. Šumama u sklopu nacionalnih parkova upravlja služba nacionalnog parka koja je dio Ministarstva. U parkovima prirode državnim šumama gospodari poduzeće za šume, ali uz uvažavanje uvjeta zaštite prirode koji su ugrađeni u programe gospodarenja, a koje izdaje MZOPU.

Razmatranja vezana uz politiku

Glavni problem je preklapanje ovlasti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, Ministarstva gospodarstva, Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja i "Hrvatskih šuma". Utjecaj je šumarske uprave na prostorno uređenje slab. Postoji nedostatak suradnje s drugim upravama na državnoj i lokalnoj razini, što može izazvati konfliktne situacije.

Postoji unutar šumarske struke zabrinutost zbog prebacivanja šumarske i lovne inspekcije u Državni inspektorat. U Europi je normalno da nadzorna funkcija države bude u nadležnosti ministarstva koje je odgovorno za šumarstvo i lovstvo. Smatra se da to osigurava bolju kontrolu i koordinaciju, te da je istu nužno vratiti što prije, a najkasnije u procesu najavljene reforme državne uprave.

Državne šume kojima gospodare HŠ predstavljaju posebno vrijedan nacionalni resurs i potencijalan su pozitivan doprinos ne samo seoskom razvoju već i društvenoj dobrobiti svih građana Republike Hrvatske. Studija restrukturiranja naglašava potrebu reorganizacije djelatnosti HŠ-a, prilagodbu uvjetima slobodnog tržišta i povećanje učinkovitosti. Neuvažavanje glavnih preporuka studije moglo bi rezultirati gospodarskom neuspješnosti HŠ-a, što bi nadalje imalo utjecaja na kakvoću gospodarenja šumama te razvoj i rast sektora šumarske industrije.

Unatoč rascjepkanosti posjeda i njihovoj maloj veličini, privatne šume mogu potencijalno više pridonositi u smislu proizvodnje drva i pružanja drugih usluga šuma. Malo je vjerojatno da će se to dogoditi ako se ne poduzmu akcije u smjeru popravljivanja tog stanja, kao što je na primjer inicijativa za osnivanje udruženja vlasnika, uvođenje državnih subvencija za gospodarenje privatnim šumama. Na području Medvednice postoji jedno udruženje koje okuplja 360 vlasnika koji posjeduju 200 ha, prosječno 0.55 ha po vlasniku, što može poslužiti kao koristan model i kao potvrda da takva udruženja mogu funkcionirati.

Sadašnja struktura i regulativa za osnove gospodarenja šumama osniva se na velikim gospodarskim jedinicama i nije pogodna za prosječne male privatne posjede.

Zakonodavstvo

Šume i druge aktivnosti vezane uz šume i šumsko zemljište regulirane su Zakonom o šumama (NN 52/90), koji je usvojen 1990. godine, a izmjene i dopune su usvojene 1993., 1997. i 2002. godine. Zakon definira opće ciljeve i organizaciju javnog djelovanja u sektoru i određuje financijske mehanizme koji uključuju (i) obvezu vlasnika šuma da izdvajaju 15% do 20% prihoda od prodaje drveta za jednostavnu biološku reprodukciju* i dodatnih 3% za proširenu biološku reprodukciju**, (ii) obvezu svih komercijalnih i industrijskih poduzeća u Hrvatskoj da plate 0,07% naknade koja se prebacuje Hrvatskim šumama za financiranje ulaganja u unapređenje šuma sa ciljem zaštite općekorisnih funkcija šuma, uključujući obnovu degradiranih šuma na krškom području, obnovu šuma pogođenih propadanjem i istraživanje u šumarstvu.

Ostali zakonski akti s izravnim utjecajem na sektor uključuju sljedeće:

Zakon o šumskom sjemenu i sadnom materijalu (1998);

Zakon o zaštiti okoliša (1994);

Zakon o zaštiti prirode (1994)

Zakon o zaštiti bilja (1994);

Zakon o zaštiti od požara (1993);

Zakon o lovu (1994); i

Zakon o vodama (1995).

Zakon o financiranju vodnog gospodarstva

Zakon o javnim cestama

Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda

* jednostavna biološka reprodukcija šuma obuhvaća: pripremne radove za obnovu sastojina; sjetvu i sadnju šum. sjemena i sadnica; radove na njezi sastojina; radove u obnovi i njezi degradiranih sastojina; odabiranje i obilježavanje stabala za sječu; zaštitu šuma; perosijecanje i održavanje prosjeka i sl.; izrada osnova i programa

** proširena biološka reprodukcija šuma obuhvaća: pošumljavanje neobraslog šumskog zemljišta, konverziju panjača i degradiranih šuma u sjemenište; uređenje donje etaže šuma koje propadaju; izgradnju šum. prometnica, kupnja šuma i šumskog zemljišta

Izvor: Pravilnik o uređivanju šuma ("N.N." broj 11/97.)

Razmatranja vezana uz politiku

Zakon o šumama zabranjuje prodaju državnih šuma ili šumskog zemljišta trećoj strani ili dodjelu koncesija za gospodarenje tim resursima. Za dugoročan razvoj šumarskog sektora, strateški je važno da državni posjedi ostanu u državnom vlasništvu. To će osigurati nastavak dostupnosti višestrukih koristi od šuma društvu i održavanju i financiranju društveno važnih djelatnosti.

Mnoge od preporuka koje proizlaze iz studije restrukturiranja HŠ-a ne mogu se provesti pod sadašnjim zakonodavstvom. Postojanje propisa i zakonskog okvira važno je ne samo za strateški razvoj HŠ-a već i za cijeli šumarski sektor.

Iako EU nema posebno šumarsko zakonodavstvo, budući da su šumarski zakoni podložni načelu subvencija, od Republike Hrvatske će se u okviru planiranog pristupanja Uniji zahtijevati da sve relevantne smjernice i propise koji se odnose na šumarsku praksu, npr. šumski reprodukcijski materijal, zaštitu šuma, procjenu utjecaja na okoliš i podatke o inventarizaciji šuma, ugradi u nacionalno zakonodavstvo.

U zadnjih je 10 godina većina europskih država ili usvojila izmjene i dopune svojih zakona, kao što je slučaj s državama Europske unije, ili je prepravila svoju šumarsku legislativu, kao što je slučaj sa tranzicijskim državama. Njihovo je iskustvo u mijenjanju nacrtu šumarskih zakona pokazalo da izrada nacrtu za valjane i provedive zakone zahtijeva potpuni angažman svih zainteresiranih strana. Bez tog su angažmana mali izgledi da će doneseni zakoni odražavati stvarnost.

Trenutačno svaka fizička ili pravna osoba može biti ugovaratelj u šumarstvu, čak i ako ne posjeduje profesionalne kvalifikacije, znanje ili stručnost. Kvaliteta i stručnost ugovaratelja u šumarstvu izravno utječe na aktivnosti u šumama i šumskom zemljištu. Mnoge države zahtijevaju da ugovaratelji u šumarstvu budu registrirane osobe ili da zatraže certifikat (licencu) o stručnosti za svoju djelatnost. Nužno je zahtijevati da ugovaratelji u šumarstvu budu registrirane osobe i da posjeduju certifikat (licencu) o stručnosti za svoju djelatnost. U cilju provedbe navedenog, a koristeći iskustva drugih struka, javlja se nužnost osnivanja šumarske komore.

Šumarska legislativa koja je trenutačno na snazi ne sadrži jasne odredbe o gospodarenju, prodaji ili skupljanju nedravnih proizvoda i uslugama. Načela održivoga gospodarenja šumama, koje je Republika Hrvatska prihvatila, zahtijevaju da se nedravnim šumskim proizvodima i uslugama gospodari po načelima održivosti.

Cilji politike: Zakonski okvir koji će osigurati učinkovitu upravu i jasno definiranje ovlasti i uloge državnih tijela nadležnih za šumarstvo

Šumarska uprava

B1: Učinkovitost i racionalizacija šumarske uprave kao osnova održivog gospodarenja šumama i stvaranja potrebne razine ljudskih resursa unutar sektora

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B1.1.	Poboljšanje suradnje između tijela državne uprave kako bi se omogućilo odgovarajuće gospodarenje prirodnim resursima	I	VRH	MPŠ, MZOPU, MG,MO
B1.2.	Organiziranje stručne šumarske i lovne inspekcije u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva	I	VRH	MPŠ, DI

B1.3.	Izrada nacrtu i provedba uredbe koja će omogućiti provedbu glavnih smjernica Studije restrukturiranja	I	VRH, MPŠ	MG, PŠ, MF
B1.4.	Potpora i promicanje mjera koje će poticati privatno poduzetništvo u šumarskom sektoru	I	MOMSP	MF, MG, MPŠ, PŠ
B1.5.	Provođenje inventarizacije i ukupnoga ekonomskog vrednovanja šumskih resursa i razgraničavanje između poljoprivrednog i šumskog zemljišta	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ
B1.6.	Osnivanje službe za šume posebne namjene i nedrvne šumske proizvode	II	VRH, MPŠ	MZOPU, TDU, MO
B1.7.	Jačanje šumarske čuvarske službe davanjem većih ovlasti u sprečavanju nelegalnih aktivnosti u šumama	II	MPŠ, DI	MUP, PŠ, ŠO, MP

B2: Poticanje okrupnjavanja privatnih šumskih posjeda i osnivanja udruženja privatnih vlasnika šuma

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B2.1.	Pojednostavnjivanje programa za gospodarenje privatnim šumama i osiguravanje izvora financiranja za njihovu provedbu	I	MPŠ	MF, ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, ŠO, ŠU
B2.2.	Osnivanje dodatnih savjetodavnih službi za pružanje tehničkih smjernica i pomoći privatnim vlasnicima	II	MPŠ	MF, ŠO, PŠ, ŠU
B2.3.	Potpora i promicanje mjera koje osiguravaju potrajno (održivo) gospodarenje u privatnim šumama	III	MPŠ, MZOPU	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠO, PŠ

Zakonodavstvo

B3: Zakonski okvir koji će omogućiti učinkovitu provedbu strategije

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B3.1.	Upotpunjavanje zakonskih odredbi s instrumentima potrebnima za provedbu strategije	I	VRH, MPŠ	DI, MUP, MZOPU, MP, MG
B3.2.	Priprema nacrtu i revizija zakona od strane izbalansirane stručne skupine uz sudjelovanje javnosti, što trebaju poticati NVU i javni pozivi na očitovanja	I	MPŠ	MZOPU, MP, MG, TDU, NVU, ŠU
B3.3.	Uključivanje odredbe o nadzoru u zakonodavstvo, a kojom bi se uredilo nadziranje učinaka i odlučivanje o odgovarajućim mjerama	I	MPŠ	MZOPU, DI
B3.4.	Otkloniti mogućnosti dodjele koncesija za šume i šumsko zemljište, a prodaju državnoga šumskog zemljišta dozvoliti za objekte za koje je utvrđen interes Republike Hrvatske	I	VRH, MPŠ	MP, MG, TDU

B3.5.	Urediti zakonom da površina šumskog područja mora ostati ista ili povećana (npr. šumsko područje izgubljeno zbog izgradnje ceste treba nadomjestiti novim šumama na nešumskom zemljištu)	I	MPŠ, MP, MZOPU	TDU, ŽUG, LUS, PŠ, MPPV
--------------	--	---	----------------	-------------------------

B4: Usklađivanje zakona

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B4.1.	Osnivanje stručne skupine/skupina koje će kroz participatorni pristup uskladiti sve zakone koji se odnose na zajednička interesna područja ili koji ih uređuju	I	MPŠ	MEI, DI, MZOPU, MP, NVU, MUP, MK
B4.2.	Uspoređivanje i usklađivanje odredbi vezanih za šumarstvo s odredbama u EU i prihvaćanje smjernica EU-a	II	MPŠ, MEI	MZOPU, MP, TDU, PŠ

B5: Licenciranje ugovaratelja

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B5.1.	Definiranje uvjeta i kriterija za licenciranje ugovaratelja u šumarstvu	I	MPŠ	PŠ, ŠŠ, HŠD, ŠIJ ŠF, ŠU
B5.2.	Osnivanje šumarske komore za provedbu licenciranja	I	MPŠ	ŠU, HŠD
B5.3.	Uspostavljanje i provođenje sustava licenciranja za ugovaratelje u šumarstvu	II	MPŠ	PŠ, ŠŠ, HŠD, ŠF ŠIJ, ŠU

B6: Prilagodba i usklađivanje zakonskih odredbi s uvjetima za uključivanje šumskih ekoloških sustava u razvoj turizma

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B6.1.	Usklađivanje zakonskih mjera koje uređuju odnos između razvoja turizma i gospodarenja šumskim ekološkim sustavima	II	MT, MPŠ	HTZ, MZOPU, MP, MUP

B7: Stvoriti odgovarajući zakonski okvir za razvoj nedravnih proizvoda šuma i šumskog zemljišta

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
B7.1.	Uključivanje odredbi u zakone koji omogućuju razvoj i korištenje nedravnih proizvoda šuma i šumskog zemljišta	II	MPŠ	MZOPU, MG, MOMSP, MZ
B7.2.	Koordiniranje nadzora u vezi s provedbom odredbi vezanih za korištenje nedravnih proizvoda šuma i šumskog zemljišta	II	DI, MPŠ, MZ	MZOPU, MP, PŠ, ŠO, MT

C. NEDRVNI PROIZVODI

Turizam, lovstvo i ostali proizvodi šuma i šumskog zemljišta

Vizija je turizma, kako je opisana u nacionalnoj turističkoj strategiji (*Hrvatska 21. stoljeću*), da će Hrvatska u sljedećih 15 do 20 godina postati najpoželjnije i najuspješnije turističko odredište Europe u smislu kakvoće i opsega ukupnoga turističkog proizvoda. Jedan je od strateških ciljeva za ostvarivanje te vizije povećanje opsega i poboljšanje kakvoće hrvatskoga turističkog proizvoda, s tim da naglasak mora biti na razvitku posebnih vidova turizma, naročito na zdravstvenom, seoskom i lovnom turizmu.

Šumarski sektor ima dobre preduvjete za davanje doprinosa uspjehu turističke strategije hrvatske Vlade. Šume i šumska zemljišta zauzimaju oko 43% ukupnoga kopnenog područja i prepoznate su ne samo u Hrvatskoj, već i u međunarodnim okvirima zbog svojih prirodnih osobina i raznolikosti biljnog i životinjskog svijeta.

Ekološki turizam i proizvodi turizma orijentirani prema šumama i aktivnosti vezane za šume u stalnom su porastu u Europi nekoliko posljednjih godina.

Hrvatska ima dugačku i bogatu tradiciju lovstva koje je dio njezinoga nacionalnog kulturnog naslijeđa. Zbog velike raznolikosti stanišnih uvjeta, Hrvatska udomljuje mnogo raznolikih vrsta sitne i krupne divljači. Prirodni i dobro sačuvani stanišni uvjeti predstavljaju bogat i stabilan resurs koji pogoduje razvoju lovnoga gospodarstva. Uvjeti staništa nisu pretjerano ugroženi pritiskom stanovništva, proizvodnjom drveta, poljoprivredom ili drugim djelatnostima.

Uvjeti za lovstvo variraju od područja do područja u Hrvatskoj. Smatra se da su ti uvjeti zadovoljavajući u Međimurskoj, Varaždinskoj, Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji dok u drugim dijelovima države, uglavnom zbog ratnih razaranja, ima prostora za poboljšanja u pogledu vrsta divljači i lovne infrastrukture.

Nedrvni šumski proizvodi, kao na primjer gljive, šumski plodovi, med, ljekovito bilje, lišće i divlje cvijeće, mogu biti vrijedan izvor prihoda za lokalne zajednice i stanovništvo. U usporedbi s ostalim europskim državama, iskorištavanje nedravnih šumskih proizvoda nije nerazvijeno i nije uređeno zakonima. Održivo gospodarstvo šumama uključuje i gospodarstvo ovim proizvodima.

Razmatranja vezana uz politiku

Unatoč činjenici da šume i šumska zemljišta pokrivaju više od 40% kopnenog područja i svojim prirodnim osobinama i ljepoti, šume nisu uključene u ukupnu turističku ponudu. Zemljopisna rasprostranjenost šuma i njihov turistički potencijal, naročito širenje tržišta za specijalizirane proizvode poput ekološkog turizma, foto-safarija, itd., čine ih prikladnima za seoski razvoj i zapošljavanje. Taj se potencijal ne može ostvariti bez ulaganja u infrastrukturu, osposobljavanja kadrova i suradnju s turističkim organizacijama. Takav bi razvoj podupirao nacionalnu turističku strategiju i bio bi s njom u suglasju.

Krajnji je cilj gospodarstva s divljači zaštita i očuvanje biološke ravnoteže i ravnoteže okoliša, uz osiguravanje održivih populacija kvalitetnih vrsta divljači. Stanje populacije divljači je ispod optimalne razine zbog raznih razloga, od kojih je jedan od najvažnijih rat i posljedice

rata. Postoji raspon specifičnih područja pomoću kojih bi se veličina populacija sitne i krupne divljači mogla povećati. Iako je stanje infrastrukture u lovstvu, koja je tako potrebna u lovnom turizmu, zadovoljavajuće, potrebna su poboljšanja u tom području ako se želi privući lovce iz inozemstva. Tržište vezano uz lovstvo u Europi je vrlo konkurentno i Republika Hrvatska mora biti konkurentna uslugama koje nude zemlje u kojima je marketing razvijen i u kojima postoji čvrsta povezanost s drugim turističkim proizvodima i uslugama.

Lovstvo podliježe plaćanju PDV-a od 22%, dok je stopa PDV-a za organizirani turizam nula. Priroda lovnog turizma je takva da većina lovaca dolaze kao pojedinci ili kao dio malih skupina. Potrebno je mijenjati prirodu lovnog turizma na način da postane organizirani turizam bez obzira na to radi li se o pojedinačnoj ili grupnoj posjeti.

Otpriblike 12% šumskih područja je minirano, a tu treba dodati izvanšumska područja unutar lovišta koja su također minirana. Sigurnost turizma i lovaca je od najveće važnosti ako se potencijali lovstva i turizma žele razvijati i plasirati na tržište.

Iako postoje podaci o broju i kakvoći divljači, ne postoji nacionalna inventura. Takva inventura je potrebna ako sektor lovstva želi planirati svoj budući razvoj.

Svijest potrošača o vrijednosti prirodnih proizvoda raste. Potrošači u Europi su iskazali svoju voljnost plaćanja dodatne cijene za takve proizvode. U Hrvatskoj ne postoje informacije na nacionalnoj razini bilo o količini, bilo o kakvoći nedravnih šumskih proizvoda. Takve su informacije nužne za vrednovanje stvarnog potencijala nedravnih šumskih proizvoda, što je prigoda za lokalne zajednice da te proizvode skupljaju i plasiraju na tržište. Razvoj lokalnih industrija orijentiranih na nedrvne šumske proizvode bi bio pomoć u stabilizaciji i očuvanju seoskih zajednica.

Cilj politike: Lovstvo i šumske ekološke sustave treba optimalno uključiti u turističku ponudu, a ostale proizvode šuma i šumskog zemljišta uključiti u gospodarenje šumama i šumskim zemljištem.

Turizam

C1: Identificirati i vrednovati postojeći turistički potencijal šumskih ekoloških sustava

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
C1.1.	Izraditi studiju za identificiranje i vrednovanje turističkih potencijala šumskih ekoloških sustava	I	MT, MPŠ	HTZ, PŠ, HGK, ZII

C2: Stvoriti i promicati specifične turističke proizvode šumskih ekoloških sustava

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
C2.1.	Razvijanje tržišta za šumske turističke atrakcije (proizvode i usluge valja identificirati i označiti na turističkim kartama, turizam u prirodi i lovni turizam uključiti u promotivne materijale, organizirati škole u prirodi, i dr.)	I	MT, MPŠ	HTZ, HGK, LUS, NVU, ŠU

C2.2.	Uključivanje potencijala šumskih ekoloških sustava u turističke razvojne planove i osnove gospodarenja šumama	II	MT, MPŠ	HTZ, HGK, PŠ, LUS
--------------	---	----	---------	-------------------

C3: Pridonijeti seoskom razvoju

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
C3.1.	Razvijanje zapošljavanja u seoskim sredinama kroz stimuliranje djelatnosti vezanih uz šumarstvo	I	MOMSP, MPŠ	ŽUG, MOMPS, LUS
C3.2.	Korištenje šumarskih objekata za potrebe lokalnih ustanova	II	PŠ	MT, MPŠ, LUS, MK

Lovstvo

C4: Razviti sektor lovstva na načelima uravnoteženog razvoja

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
C4.1	Provođenje nacionalne inventarizacije lovnih resursa	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, HLS, ŠU
C4.2.	Priprema i provedba osnova gospodarenja s ciljem stvaranja optimalnog fonda divljači prema vrstama, dobi, spolu i trofejnoj strukturi	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, HLS
C4.3.	Razminiranje lovišta i pripadajuće infrastrukture	I	HCR, MPŠ	MF, PŠ, HLS, MO
C4.4.	Definiranje kriterija za koncesije lovišta prema dominantnim vrstama divljači	II	MPŠ	MF, HLS, ZII, ŠF
C4.5.	Promicanje lovočuvarske službe radi osiguravanja zaštite divljači i drugih životinjskih vrsta	II	MPŠ, MUP, DI	HLS, LUS, MZOPU

C5: Pojačati razvoj lovnog turizma kao dijela turističke ponude

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
C5.1.	Uključivanje lovnog turizma u ponudu turističkih agencija uz razvoj alternativnih ponuda (npr. foto-safari, itd.)	I	MT, HTZ	UHPA, HLS, PŠ, ŠU
C5.2.	Ustrojiti lov po uzoru na organizirani turizam	I	MT	MPŠ, HTZ, HLS
C5.3.	Izrada katastra vrijednosti lovišta prema kriterijima kvalitete infrastrukture za lovni turizam	II	MPŠ, MT	ZII, HLS, HTZ
C5.4.	Promicanje osnivanja uzgojnih farmi za sitnu i krupnu divljač	II	MPŠ	HLS, MOMPS, ŽUG

Nedrvni proizvodi šuma i šumskog zemljišta

C6: Koristiti ostale proizvode šuma i šumskog zemljišta u skladu s načelima potrajnog (održivog) gospodarenja šumama

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
C6.1.	Identificiranje, vrednovanje i definiranje načela gospodarenja za sve nedrvne proizvode šuma i šumskog zemljišta	I	MPŠ, MZOPU	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, TDU
C6.2.	Provođenje nacionalne inventarizacije nedrvnih proizvoda šuma i šumskog zemljišta	I	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, ŠO
C6.3.	Promicanje ekonomskog korištenja dodane vrijednosti za nedrvne proizvode šuma i šumskog zemljišta	I	MPŠ, MG	MOMSP, LUS, ŽUG
C6.4.	Procjena i vrednovanje potencijala za razvoj urbanog šumarstva	II	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠU

D. DRVNA INDUSTRIJA

Sektor drvne industrije obilježava veliki broj malih poduzeća i mali broj velikih proizvođača. U 2001. godini postojalo je 530 pilana, od kojih je samo njih 96 imalo više od 24 zaposlena. Stanje u industriji namještaja je slično sa samo 48 od 234 poduzeća koje imaju više od 24 zaposlena, a deset vodećih poduzeća ostvaruje 83% prihoda sektora.

Industrijska prerada drva u Hrvatskoj u zadnjih desetak godina bilježi negativne gospodarske trendove, što se očituje u smanjivanju proizvodnje, ukupnog prihoda, izvoza, broja radnika, te povećanjem gubitaka.

Međutim industrijska prerada drva raspolaže sa dobrom infrastrukturom, sirovinskom osnovom, radnom snagom i tradicijom plasmana na određena tržišta, te dostignutim nivoom privatizacije (gotovo sve tvrtke su privatizirane), što čini vrlo dobru osnovu za procjenu perspektive razvitka, ali su nedovoljni za početak novog razvojnog ciklusa ove industrijske grane.

Tehnologija zaostaje za tehnologijama drugih europskih država, naročito u pilanama i sektoru proizvodnje namještaja. Postoje tri poduzeća za proizvodnju celuloze i papira koja proizvode mehaničku celulozu, papir, karton, rebraste ljepenke, itd., i jedno poduzeće koje proizvodi ivericu za domaće tržište.

"Hrvatske šume" su vodeći dobavljač oblovine za drvnu industriju u Republici Hrvatskoj jer dobavljaju preko 94% iskorištene oblovine. Ta će se situacija nastaviti i dalje zbog opsega, kakvoće i rascjepkanosti opskrbe iz privatnih šuma.

Ukupan kapacitet pilanske industrije se procjenjuje na 6.3 milijuna m³ trupaca na osnovi jedne 8-satne radne smjene, što se temelji na istraživanju Croatiadrva. Iako to mogu biti precijenjeni podaci, to je još uvijek tri puta više od dozvoljene godišnje sječe u našim šumama.

Industrija i izvoz se tradicionalno oslanjaju na Europu, naročito na tržište Italije. Sirovina i proizvodi koji se izvoze u Italiju se dalje prerađuju i izvoze na druga europska tržišta.

Osnovni način na koji pilanska industrija nabavlja oblovinu je putem godišnjih i petogodišnjih ugovora. Na javne dražbe otpada samo 10% ukupne oblovine prodane pilanama. Korištenje dobave sirovine putem ugovora značajno je poraslo od 1996. godine.

Cijene drvnih sortimenata se revidiraju uz prethodnu suglasnost Ministarstva gospodarstva. Cijene su ostale nepromijenjene u zadnjih pet godina i na njih nisu utjecala kretanja na tržištu.

Razmatranja vezana uz politiku

Industriju obilježava jednostavan početak poslovanja, s obzirom na povoljnu nabavu rabljenih strojeva od zemalja kao što je Italija. Uz to, industrija je rascjepkana, što sprečava razvoj konkurentnih prednosti na tržištima.

Dodirnu točku HŠ-a i industrije obilježava nizak protok tržišnih informacija. Primjer za ovaj nizak protok razmjene informacija je podatak da pilane nemaju detaljan godišnji plan proizvodnje s obzirom na vrste i sortimente. Planirati unaprijed u takvom je okruženju teško, ako ne i nemoguće.

Ovako centralizirani pristup, u kojem cijene drva određuje Ministarstvo gospodarstva bez obzira na kretanja na tržištu ili ponudu/potražnju ima značajan utjecaj na konkurentnost i uspješnost industrije i na sposobnost HŠ-a da uskladi ponudu s potražnjom. U budućnosti će biti važno uspostaviti jasne i očite tržišne odnose u prodaji oblovine među svim partnerima od Hrvatskih šuma do krajnjih korisnika sirovine.

Sadašnja situacija u kojoj se hrvatski izvozni poluproizvodi u Europi dalje doraduju i ponovno izvoze na treća tržišta, s višom dodanom vrijednošću, ne koristi mogući potencijal za veći udjel sektora u nacionalnom gospodarstvu. Domaća drvna industrija ima mogućnosti razvijati izravne trgovačke veze s tim tržištima. Certifikacija šuma i drvopreradaivačkog lanca je korisno sredstvo u tom procesu.

Republika Hrvatska je marginalni dobavljač na međunarodnom tržištu i njezini proizvodi i zalihe su relativno nepoznati među kupcima, osim nekoliko izuzetaka. Iskustva drugih zemalja su pokazala da je razvijanje snažne, pozitivne tržišne slike nekolicine izvoznika, proces u koji treba uložiti nekoliko godina sustavnog i ustrajnog napora.

Faktor prekoračivanja procijenjenog kapaciteta pilana i dozvoljene godišnje sječe iznosi gotovo tri. Ova situacija je dugoročno neodrživa i morat će se provesti neki oblik racionalizacije s povećanim naglaskom na ona poduzeća koja mogu ostvariti dodanu vrijednost i pokazati sposobnost učinkovitog poslovanja.

Dok je Nacionalna šumarska politika i strategija identificirala (NŠPS) sektor drvne industrije kao jedan od svojih glavnih prioriteta, ono što je u vezi s poduzimanjem aktivnosti bilo navedeno može se smatrati samo prvim korakom. Razvijanje zasebne strategije drvne industrije bi u tom smislu moglo biti od neprocjenjive koristi.

Cilj politike: Razviti i održavati fleksibilnu drvnu industriju konkurentnu na međunarodnom tržištu i sposobnu za optimalno korištenje sortimenata

D1: Zadovoljiti institucionalne potrebe

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D1.1	Pripremiti zasebnu strategiju drvne industrije	I	MG	MPŠ, ŠU, HGK, ŠF
D1.2	Potpora razvoju institucija u provođenju strategije drvne industrije	I	MG	HGK, MPŠ ŠO, PŠ, ŠU

D2: Kakvoća koja se prepoznaje na tržištu

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D2.1.	Uspostavljanje tržišta drvom i drvnim proizvodima	I	MG	ŠO, HGK, MPŠ, PŠ
D2.2.	Promicanje mjera za stvaranje prepoznatljivog zaštitnog znaka hrvatskog drva kao sirovine i proizvoda od drva	II	MG, HGK	MF, MOMPS
D2.3.	Promicanje inicijativa za provedbu standarda najviše kakvoće	II	MG, MPŠ	HGK, ŠO, DZNM, ŠF

D2.4.	Intenziviranje kontrole kvalitete isporučene sirovine i uvoznih finalnih proizvoda, te prilagodba zakonske regulative kojom je uređeno područje kontrole kvalitete	I	DI	
--------------	--	---	----	--

D3: Visoki stupanj obrade gotovih proizvoda

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D3.1.	Promicanje i istraživanje mjera za poticanje maksimalne finalizacije sirovine	I	MF, MG	ZII, ŠF, HGK
D3.2.	U suradnji s drvnom industrijom, razvijati niz mjera za stvaranje povoljnog okruženja za uvođenje novih tehnologija i ulaganja u proizvodnju završnih proizvoda	I	MG	HGK, MOMPS, MF
D3.3.	Uvođenje programa stalnog istraživanja i razvojnih djelatnosti usklađenih s potrebama sektora	II	MG	HGK, ŠF, ZII

D4: Visoka razina iskorištenja sirovina

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D4.1.	Usklađivanje proizvodnje i korištenje drvnih sortimenata s tehničkim trendovima i kretanjima na tržištu	I	MPŠ, MG	HGK, ZII, ŠF
D4.2.	Potpora mjerama za razvoj stalnog usavršavanja i obrazovanja u tehnologiji, tržištu i korištenju sirovine	I	MZT, MG	ZII, ŠF
D4.3.	Definirati modele koji bi razvijali tržište oblovinom, sa optimalnim transferom sirovine između mjesta sječe i mjesta krajnjeg korisnika	II	MG, MPŠ	HGK, ŠF, ZII, ŠO, PŠ
D4.4.	Potpora i promicanje mjera koje bi maksimalno povećale prihod od korištenja sirovine	II	MG, MZT	ŠF, ZII, HGK

D5: Usklađenost s međunarodnim standardima

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D5.1.	Prilagodba i usklađivanje hrvatskih standarda s relevantnim europskim i međunarodnim normama za drvo i drvne proizvode	I	DZNM	MG, MPŠ, HGK, ŠF

D6: Pristup primarnom tržištu kapitala

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D6.1.	Razvijati i razraditi programe investicijskih kreditnih linija za sektor	I	MG	MF, HGK, MOMSP
D6.2.	Promicanje privatizacije i privatnog vlasništva	II	MG, MOMPS	HGK, TDU
D6.3.	Promicanje proizvodnje proizvoda s dodanom vrijednošću kroz poreznu politiku	II	MF	MG, HGK

D7. Dobro organizirano tržište drvnih sortimenata

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
D7.1.	Ukidanje državne kontrole cijena drvnih sortimenata	I	MG	MPŠ, PŠ MF, HGK
D7.2.	Razvoj sustava prodaje drva prilagođenoga potrebama slobodnog tržišta i domaće industrije	I	MPŠ, MG	ŠF, HGK, PŠ, ŠO, ŠU
D7.3.	Promicanje i razvoj proizvodnje sa svrhom optimalizacije korištenja sirovine	I	MG, MPŠ, MZT	HGK, ZII, ŠF
D7.4.	Mjere poticanja izvoza finalnih proizvoda	I	MG	MF, MPŠ

E. OKOLIŠ I PROSTORNO PLANIRANJE

Šume općenito, a osobito šume u Hrvatskoj imaju zbog svoje prirodosti veliku općekorisnu ulogu i vrlo značajan utjecaj na okoliš. S ekološkoga stajališta, šume vrlo učinkovito utječu svojom hidrološkom ulogom na vodne prilike u prostoru, svojom vodozaštitnom ulogom utječu na pročišćavanje i dobivanje pitke vode, one djeluju protuerozijski zatim protuemisijski pročišćavajući onečišćen zrak te značajno utječu na klimu smanjujući klimatske ekstreme, a tijekom sušnih razdoblja povećavaju zračnu vlagu.

U socijalnom pogledu šume povećavaju turistički promet, utječu povoljno na fizičko i psihičko zdravlje ljudi, pružaju prostor za rekreaciju i u estetskom smislu daju ljepotu krajobrazu.

U kombiniranoj ekološkoj socijalnoj skupini utjecaja šume su zaštitnik genofonda, osiguravaju veliku biološku raznolikost, u tijeku fotosinteze oslobađaju kisik i vezuju ugljik što povoljno utječe na "učinak staklenika atmosfere" jer smanjuju količinu ugljičnoga dioksida u atmosferi te uz to u smislu opće zaštite prirode imaju golem utjecaj u svome prostoru koji iznosi u Hrvatskoj preko 40 % kopnene površine.

Održavajući prirodne šume u 95 % površine državnih šuma, održavajući i unapređujući njihove općekorisne funkcije te saniranjem i obnovom šuma uništenih propadanjem, održavanjem biološke raznolikosti krajolika, šumskih ekosustava te biljnih i životinjskih vrsta u hrvatskim šumama, hrvatsko šumarstvo je stvorilo stanje u kojem je za svoj dosadašnji rad dobilo priznanje u vidu certifikata FSC koji potvrđuje da šumama gospodarimo gospodarski održivo, socijalno odgovorno i ekološki prihvatljivo.

Državna uprava za vode nadležna je za administrativna i druga pitanja vezana za integrirano gospodarenje vodenim resursima i sustavima gospodarenja vodama. *Hrvatske vode* poduzimaju aktivnosti, u skladu sa Zakonom o vodama, vezane za gospodarenje vodama na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Te dvije institucije su izravno odgovorne za integrirano gospodarenje vodama u Republici Hrvatskoj. Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja (MZOPU) nadležno je za pitanja opće politike zaštite okoliša, uključujući korelaciju pitanja vezanih za vode s ostalim pitanjima zaštite okoliša i za usklađivanje prostornog razvoja i uređenja. Šume zbog površine koju zauzimaju imaju značajnu ulogu u zaštiti i osiguravanju vodenih resursa od dobiti za cijelu zemlju. Ova je važna uloga potvrđena u Zakonu o šumama i Zakonu o vodama.

Otpribliže 10% teritorija je pod nekom vrstom zaštite. Postoji više od 300 zaštićenih područja, uključujući osam nacionalnih parkova, deset parkova prirode i dva stroga rezervata.

Godišnje požari unište od 3.000 do 68.000 ha šuma kako je bio slučaj u 2000. godini. Više od 70% šumskih požara nastaje na susjednim zapuštenim poljoprivrednim posjedima. Zaštita šuma od požara predstavlja značajan godišnji trošak za državne šume; u 2002. godini HŠ su potrošile 131 milijun kuna na zaštitu šuma od požara.

Ministarstvo unutarnjih poslova putem svog Inspektorata provodi inspekcijski nadzor nad zaštitom šuma od požara. Odgovornost za upravljanje i zaštitu od požara je u procesu prebacivanja na lokalne vlasti, kao dio Vladine politike decentralizacije. Planira se da će taj proces biti završen do 2004. godine, a do tada treba naći rješenje za prijelazno razdoblje.. "Projekt obnove i zaštite obalnih šuma" kojeg zajmom podupire Svjetska banka uključuje određen broj važnih elemenata vezanih za zaštitu šuma od požara, npr. nabavu opreme, izgradnju protupožarnih prometnica i obučavanje.

Razmatranja vezana uz politiku

Teoretski postoji mogućnost za pomirbu sukoba koji nastaju zbog različitih vlasničkih potraživanja dok je izrada prostornih planova u tijeku. U praksi se to ne događa. Kad se radi o provedbi, svako nadležno tijelo djeluje neovisno – npr. HŠ su nadležne za gospodarenje šumama, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva je nadležno za poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište dok su tijela lokalne samouprave odgovorna za osiguravanje građevinskog zemljišta s popratnom infrastrukturom, itd.

Iako prostorno planiranje ima utjecaja na šume i na infrastrukturu koja je u službi šumovitih područja, ono nedovoljno priznaje stručnost i doprinos gospodarenja šumama. Od nacionalnog je interesa da sve zainteresirane strane i korisnici zemljišta budu odgovarajuće zastupani za vrijeme trajanja procesa prostornog planiranja.

Iako se shvaća da šume omogućavaju aktivnosti važne za opće dobro, kad se radi o zaštiti voda i osiguravanju vodenih resursa, šume podliježu plaćanju vodne naknade na osnovi svoje površine. Iako nije sporno da državne šume moraju davati pozitivan doprinos državi, ovaj oblik oporezivanja možda nije savršen mehanizam ako se uzme u obzir da su HŠ već izložene trošku osiguravanja zaštite vode iz šuma za nacionalno dobro.

Šumama u nacionalnim parkovima upravlja javna ustanova. Izražena je zabrinutost u mnogo slučajeva u vezi s razinom stručnosti upravljanja šumama u tim područjima i na područjima gdje šume pokrivaju većinu površine u takvim parkovima, da sadašnja organizacija uprave znači udvostručavanje upravljanja. Potrebno je preispitati mogućnost da zaštićenim objektima prirode gdje je temeljni fenomen šuma, upravlja poduzeće za šume.

U fazi javnih konzultacija oko NŠPS-a, izražena je zabrinutost u vezi s kriterijima korištenima za određivanje zaštićenih područja. Jedna od mnogih lekcija koje je Hrvatska naučila u nedavnim promjenama u području zakonodavstva vezanoga za šume i zaštićena područja u drugim europskim državama je potreba da se poveća jasnoća i odgovornost u procesu donošenja odluka, npr. kod kriterija za zaštićena područja i osnova za upravljanje tim područjima.

Požari su i nadalje prijetnja šumama u Hrvatskoj, naročito u obalnom području. Prilikom promjena nadležnosti provođenja sveukupne revizije postupaka i pitanja vezanih za zaštitu od požara i zaštitne mjere, treba uključivati lokalnu šumarsku operativu. Problematika požara na otvorenom prostoru izlazi iz okvira ove strategije, stoga zaslužuje posebnu strategiju.

Cilj politike: Proglašenje zaštićenih područja i režima za njihovo upravljanje na osnovi jasnih kriterija i u skladu s međunarodnim standardima

E1: Usklađivanje gospodarenja šumama i vodama

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
E1.1.	Provođenje revizija modela vodne naknade za šume i šumsko zemljište	I	VRH	MPŠ, MZOPU, ŠO, PŠ, ŠU
E1.2	Uspostavljanje novog odnosa i protokola između šumarstva i tijela odgovornih za vode	I	VRH	MPŠ, MZOPU

E1.3.	Usklađivanje osnova gospodarenja šumskim zemljištem i vodenim resursima	II	MPŠ, MZOPU	ZII, PŠ, ŠO
E1.4.	Izrada studije i analize za određivanje utjecaja poljoprivrednih aktivnosti na šumske ekološke sustave (navodnjavanje, agrotehničke mjere, pesticidi, itd.)	II	MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠU

E2: Međusektorska suradnja u upravljanju zaštićenim područjima

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
E2.1.	Izrada kriterija za utvrđivanje i upravljanje zaštićenim područjima prema međunarodnim standardima	I	MZOPU	MPŠ JUŽP, ZII, ŠU, MK
E2.2.	Priprema smjernica za međuresornu suradnju u zaštićenim područjima	I	MZOPU, MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, NVU, ŠU, MK
E2.3.	Osmišljavanje i provedba mehanizama za uključivanje lokalnih zajednica u proces donošenja odluka	I	MZOPU	MPŠ, LUS, TDU
E2.4.	Uključiti šumarske stručnjake u upravljanje zaštićenim područjima tamo gdje je temeljni fenomen šuma	I	MZOPU	MPŠ, JUŽP, PŠ, ŠF, ŠIJ, ŠU
E2.5.	Provođenje inventarizacije biološke raznolikosti i usklađivanje granica zaštićenih područja i zona na osnovi nalaza inventarizacije	II	MZOPU	MPŠ, ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, MK

E3: Zaštita od šumskih požara

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
E3.1.	Pripremiti Nacionalnu strategiju za zaštitu šuma od požara i pošumljavanja opožarenih šumskih površina	I	MPŠ, MUP, MZOPU, MO	ZII, ŠF, ŠIJ, HVZ, LUS, PŠ, NVU, ŠO, MF, ŠU

E4: Uključivanje šumarskih stručnjaka u izradu prostornih planova

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
E4.1.	Donošenje odredbi koje će omogućiti šumarskim stručnjacima sudjelovanje u izradi prostornih planova	I	MZOPU, MPŠ	ŠU, ZII, MUP

E4.2.	Definiranje kriterija za naknade za korištenje zemljišta s ciljem sprječavanja rascjepkanosti ili nepopravljivog oštećivanja šumskih ekoloških sustava (tj. mine, ceste, kanali)	I	MZOPU, MPŠ	ZII, ŠF, ŠIJ, PŠ, MPPV
E4.3.	Proširiti odredbe Zakona o šumama tako da se uključe odredbe vezana uz pitanja iz područja šumarstva u prostornom planiranju	I	MPŠ	MZOPU, ŽUG, TDU, ŠU
E4.4.	Promicanje izrade registra naknada za korištenje zemljišta (valja poboljšati dostupnost informacija – na osnovi GIS-a)	II	MPŠ	MZOPU, ZII
E4.5.	Uključivanje rezultata dobivenih skupljanjem podataka iz nacionalne inventarizacije šuma i šumskog zemljišta u studije nužne za prostorne planove i gospodarenje	II	MPŠ, MZOPU	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠO, PŠ, ŠU, MK

F. OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJE I MEĐUNARODNA SURADNJA

Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu pruža šumarsko obrazovanje i usavršavanje na diplomskim i poslijediplomskim studijima. Postoje dva usmjerenja, jedan za šumarstvo i jedan za drvenu tehnologiju. Godišnje se prima otprilike 120 studenata na šumarskom i 100 studenata na drvnotehnološkom, iako je u posljednjih godina zabilježen određeni pad u skladu s pogoršanjem stanja i stvarnim potrebama u šumarskom sektoru.

Tehničko srednjoškolsko obrazovanje u šumarstvu čini razmjerno velik broj škola – bilo ih je devet u 2002. godini, kao i pet škola za zanimanje drvodjelski tehničar i tehničar-dizajner. Te su škole pod nadležnosti Ministarstva prosvjete i sporta i organizirane su na županijskoj razini. HŠ su registrirane za provođenje obrazovanja i usavršavanja za svoje radnike i omogućuju određen broj internih tečajeva.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje za intervencije kod izvanrednih događaja provodi Učilište vatrogastva i civilne zaštite i druge pravne osobe.

Ministarstvo prosvjete i športa, Zavod za školstvo i zainteresirane institucije intenzivno rade na objedinjavanju i osuvremenjivanju trogodišnjih programa.

Većinu istraživanja u šumarstvu provode Šumarski fakultet u Zagrebu, Šumarski institut u Jastrebarskom, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša u Splitu (Zavod za melioraciju krša), kao i Akademija šumarskih znanosti i Centar za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima. U 2000. godini u Hrvatskoj je bilo 105 šumarskih znanstvenika i istraživača (51 doktor znanosti i 54 magistra znanosti i postdiplomata).

Sadašnje istraživačke aktivnosti uključuju uzgajanje šuma, uređivanje šuma, ekološke sustave, šumarsku ekonomiku i organizaciju, rasadničarstvo i plantaže, zaštitu šumskih ekoloških sustava, nadzor nad biomasom i vodama, kao i mnoge druge. Rezultati i nalazi istraživanja objavljuju se u znanstvenim i stručnim časopisima, npr. Šumarski list i Radovi Šumarskog instituta, Jastrebarsko.

Istraživanja se financiraju iz dva izvora: Ministarstva znanosti i Fonda OKFŠ-a koji se nalazi pri Hrvatskim šumama. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva treba se uključiti u financiranje značajnih projekata iz područja šumarstva, a za čiju je realizaciju nužna znanost.

Potpis Republike Hrvatske na mnogim međunarodnim sporazumima, ugovorima i konvencijama znači dodatnu odgovornost za istraživanja u šumarstvu i za obrazovni sektor. Hrvatski su znanstvenici i istraživači sudjelovali, a i sada sudjeluju na međunarodnim projektima i u organizacijama, npr. IUFRO, FAO, EPPO, Europski šumarski institut i dr. Međutim, prema međunarodnim standardima, razina sudjelovanja je niska.

Razmatranja vezana uz politiku

U skladu s drugim sektorima u sklopu šumarstva, istraživanje i razvoj u šumarstvu su doživjeli smanjenje proračunskih sredstava. Financiranje je zasad ograničavajući čimbenik, a tako će biti i u bliskoj budućnosti. Mogućnosti međunarodnog financiranja nisu bile iskorištene u potpunosti, djelomično zbog jezičnih prepreka, ali također zbog neiskustva u vezi s traženim prijavnim postupcima i nedostatnim resursima dodijeljenima za identifikaciju i buduće aktivnosti vezane uz izvore financiranja

Ako se uzme u obzir da će financijski resursi i nadalje biti ograničeni, čak i uz određena međunarodna financiranja, bit će važno dodijeliti te oskudne resurse područjima koja su određena

kao prioritetna i koja će biti od maksimalne koristi za sektor. Iskustva drugih europskih zemalja pokazala su da moderno istraživanje u šumarstvu iziskuje vještine upravljanja u projektu.

Iako se obrazovanje na diplomskom i poslijediplomskom stupnju smatra obrazovanjem na visokoj razini, ono se osniva na vrlo tradicionalnim vrijednostima i pristupima. Potrebe šumarskog sektora se mijenjaju iz godine u godinu i važno je da obrazovni sustav prilagođava svoje programe kako bi oni mogli ispunjavati te potrebe koje se mijenjaju, npr. informacijska tehnologija, poznavanje stranih jezika i marketing.

Nadalje, ako Hrvatska želi u potpunosti iskoristiti prednosti obrazovnog programa razmjene koji financira EU, bit će potrebna akreditacija za European Credit Transfer System.

Bijela knjiga o obrazovanju, pripremljena za strategiju *Hrvatska u 21. stoljeću*, smatra da su troškovi obrazovanja i usavršavanja ulaganje, a ne trošak. Potrebno je naglasiti važnost suradnje Ministarstva prosvjete i športa, Ministarstva znanosti i tehnologije i Ministarstva poljoprivrede i šumarstva u području koje se odnosi na obrazovanje jer je ta suradnja vrlo skromna ili je uopće nema.

Također je u cilju uspješne provedbe strategije u budućnosti potrebno planirati obvezu stipendiranja i zapošljavanja nadarenih i odličnih učenika i studenata.

Priopćavanje rezultata istraživanja oslanja se na vrlo tradicionalne metode. Ne bavi se potrebom provedbe rezultata na operativnoj razini kao ni različitim potrebama subjekata u cijelom sektoru.

Cilj politike: Prilagoditi obrazovanje i istraživanje potrebama modernog šumarstva

F1: Poboljšanje suradnje na znanstvenoistraživačkim projektima

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
F1.1.	Osnivanje tijela unutar MPŠ-a koje bi bilo odgovorno za koordiniranje prioriternih istraživačkih potreba i nalaza	I	MPŠ	MZ, MF, ZII, ŠF, ŠIJ, HŠD
F1.2.	Identificiranje i osiguranje proračunskih sredstava za sufinanciranje sudjelovanja na međunarodnim projektima	I	MPŠ, MZT, MF	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠU
F1.3.	Povećati ulaganja u znanstvenoistraživački rad i razvoj u skladu s europskim standardima	I	MZT	MPŠ, MF, ZII
F1.4.	Poticanje uključivanja šumarskih ustanova u multidisciplinarne projekte	I	MZT	MPŠ, MZOPU, HŠD
F1.5.	Stvaranje mehanizama koji bi motivirali komercijalni sektor na sufinanciranje istraživanja (tj. sponzorstvo, itd.)	II	MPŠ, MF	ZII, ŠO, TDU

F2: Poboljšanje međunarodne suradnje između škola, fakulteta i šumarskih ustanova

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
F2.1.	Identificiranje mogućnosti sudjelovanja u međunarodnim programima razmjene i njihovo poticanje	II	MZT, MPS	ŠŠ, ŠF, ZII, ŠIJ, MPŠ, ŠU
F2.2.	Poboljšanje dostupnosti znanstvenih podataka (tj. časopisi, internet, itd.), naročito za studente i učenike	II	MZT, MPS	ŠIJ, ŠF, ŠŠ, SUŠ, ZII
F2.3.	Olakšati studentskim i učeničkim organizacijama pristup fondovima za međunarodnu suradnju	II	MZT, MPS	MPŠ, MF, MEI

F3 Provedba međunarodnih obveza, konvencija i rezolucija

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
F3.1.	Prilagoditi istraživačke projekte potrebama sektora na osnovi 3-5-godišnjih planskih razdoblja	I	MZT	ZII, ŠF, ŠIJ, HŠD, PŠ
F3.2.	Povećati institucijski kapacitet ministarstava i ZII za provedbu preuzetih obveza po međunarodnim konvencijama i rezolucijama	I	MPŠ, MZT	MEI, MF, ZII
F3.3.	Izračunati troškove i osigurati sredstva za provedbu međunarodnih obveza	I	MF	MPŠ, MZT, MEI, ZII

F4: Sustav upravljanja projektom

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
F4.1.	Osposobljavanje znanstvenika i istraživača za pripremu projekata, upravljanje projektima i procjenu	I	ZII	ŠF, ŠIJ, HŠD, PŠ
F4.2.	Opremanje računalima i povezivanje knjižnice fakulteta, Šumarskog instituta, poduzeća za šume i ostalih relevantnih ustanova	I	MZT, PŠ	MF, MPŠ, ZII, ŠF, ŠIJ
F4.3.	Uspostaviti bazu podataka međunarodnih projekata u šumarstvu i povezati se s postojećim bazama podataka	II	MZT	ZII, ŠF, ŠIJ, HŠD, PŠ

F5: Poboljšanje kapaciteta tehničkih i ljudskih resursa znanstvenih ustanova

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
F5.1.	Provođenje analize kadrovske strukture unutar šumarskih obrazovnih i istraživačkih ustanova	I	MZT	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠŠ
F5.2.	Opremanje znanstvenih ustanova modernim tehnologijama za istraživanje i osposobljavanje kadrove za korištenje tih tehnologija	I	MZT	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠŠ, PŠ

F5.3.	Poboljšati metode prijenosa rezultata znanstvenih ustanova krajnjim korisnicima	I	ZII	ŠF, ŠIJ, PŠ, HSD
F5.4.	Osmišljavanje sustava znanstvenog promicanja (npr. vrednovanje radova predstavljenih na međunarodnim skupovima)	II	MZT	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠŠ

F6: Razvoj nastavnog programa

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
F6.1.	Provođenje analize postojećeg nastavnog programa na svim razinama i prilagodba potrebama u šumarstvu i programima EU, kao i European Credit Transfer System	I	MZT, MPS	ŠF, ŠŠ, SUŠ
F6.2.	Osnaživanje obrazovanja i usavršavanja u šumarstvu angažiranjem vanjskih predavača iz istraživačkih ustanova i drugih relevantnih ustanova	I	MZT, MPS	ZII, ŠF, ŠIJ, ŠŠ
F6.3.	Koordinacija potreba šumarskog sektora sa sektorom obrazovanja	I	MPŠ, MZT, MPS	ŠF, ŠŠ, SUŠ
F6.4.	Poboljšanje kakvoće i intenziteta jezičnih i informatičkih tečajeva	I	MZT, MPS	ŠF, ŠŠ

G. ODNOSI SA JAVNOŠĆU I PROMIDŽBA

Šume u Hrvatskoj imaju velik broj važnih i različitih uloga koje uključuju rekreaciju, očuvanje životinjskog svijeta i biološke raznolikosti, turizam, zaštitu tla i voda, proizvodnju drva i lovstvo. Ne postoji proračun troškova pružanja raspona javnih usluga i koristi, što javnost sve više očekuje.

Očekivanje je javnosti, naročito urbanog stanovništva, da će se šumama gospodariti prije svega tako da one pružaju društvene i okolišne koristi, čak i ako to znači da na taj način šume neće moći ostvariti svoj puni potencijal proizvodnje drva. Nadalje, postoji i očekivanje da će se šumama i dalje kao i sada gospodariti na osnovi održivosti i na način koji je, što je moguće više, prirodan.

Povijesna se uloga šumarstva i šumara u stvaranju i upravljanju nacionalnim bogatstvom ne razumije ni ne cijeni dovoljno. Umjesto da ljudi imaju pozitivnu sliku o gospodarenju šumama i šumarima, na gospodarenje šumama često se gleda s nevjericom, a javnost povezuje gospodarenje šumama sa sječom sastojina i lovom divljači.

Iskustva zapadnoeuropskih zemalja su da s povećanjem standarda življenja i s ostvarivanjem osnovnih ekonomskih očekivanja raste i potražnja za koristima od šuma koje nisu tržišne, uključujući rekreacijske koristi, jačanje brige o krajoliku i očuvanje prirode. Unatoč tome što je sustav stvaranja i zaštite takvih koristi dobro razvijen u Hrvatskoj i da je razina takvih koristi za društvo razmjerno visoka, pritisak usmjeren na osiguravanje daljnjih netržišnih koristi će s vremenom rasti.

Razmatranja vezana uz politiku

Uloga i važnost šumarstva nije poznata ni cijenjena od strane javnosti. Postoje mnoge zablude o hrvatskim šumama i šumarstvu.

U svjetlu društvenih promjena i jačanja uloge javnosti hrvatsko šumarstvo se mora otvoriti i adekvatno prezentirati svoje rezultate, postignuća i specifičnosti. Također treba poboljšati razinu promidžbe na svjetskom tržištu, s naglaskom da šumarski sektor ima međunarodni certifikat FSC.

Ako javnost ima negativnu sliku o šumarima, informacije i mišljenja će tražiti od drugih izvora. Nevladine se udruge doživljavaju kao dobar izvor informacija jer se smatra da su motiviranije u svojim djelatnostima. Važno je postići maksimalnu suglasnost s umjerenim i utjecajnim nevladinim udrugama o šumarskoj politici i praksi, i sporazumjeti se oko neslaganja na stručnoj osnovi o pitanjima gdje dogovor nije moguće postići.

G1: Odnosi s javnošću i promidžba

Strateške aktivnosti		Prioritet	Nadležnost	Partneri
G1.1.	Donošenje Plana odnosa s javnošću/priopćavanja za šumarski sektor koji bi zadovoljavao sve interese sektora	I	MPŠ	MZOPU, ŠU, PŠ, ŠO, NVU, MK
G1.2.	Provođenje Plana odnosa s javnošću, uključujući program podizanja svijesti javnosti	I	MPŠ	MZOPU, ŠU, PŠ, ŠO, LUS, MK
G1.3.	Provođenje programa stručnog usavršavanja osoba zaduženih za odnose s javnošću/podizanje svijesti javnosti i priopćavanje u cijelom sektoru	I	HŠD	MPŠ, ŠO, PŠ
G1.4	Uspostavljanje stalne komunikacije s lokalnim vlastima	I	MPŠ	HŠD, ŠO, PŠ

3. NADZOR NAD PROVEDBOM NŠPS-A

NŠPS nije zamišljena kao statičan dokument, već će se mijenjati i prilagođavati s vremenom i u odnosu na potrebe sektora, gospodarske prilike i ukupnu politiku Vlade RH.

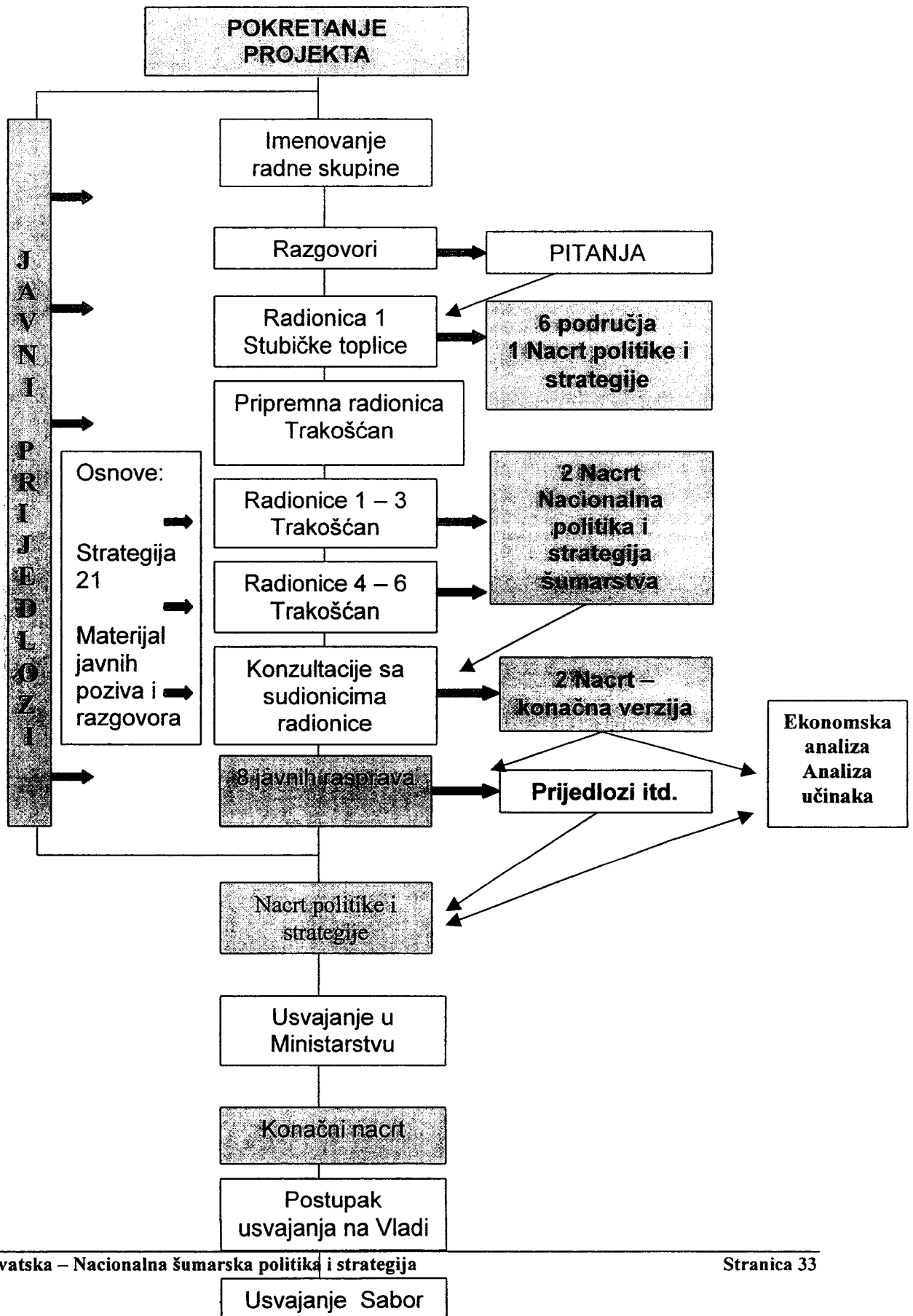
Nadzor i provedbu će provoditi Grupa za nadzor provođenja NŠPS-a, koju će imenovati Ministar poljoprivrede i šumarstva. Ta grupa će predstavljati mnoge zainteresirane strane u šumarstvu i srodnim sektorima i podnositi će godišnje izvješće o statusu provedbe.

4. FINANCIRANJE NŠPS-A

Potrebna financijska sredstva za aktivnosti I. Prioriteta su procijenjena na 3.5 do 4 milijuna \$ godišnje za četverogodišnje razdoblje od 2004. do 2007. Procjena potrebnih sredstava izvršena je na osnovi izračuna-procjene za svaku pojedinu aktivnost navedenu u Strategiji. Ostvarive koristi su mnogostruke i uključuju uspostavu i stabilizaciju zapošljavanja u seoskim područjima, usklađivanje zakonskog okvira i u Republici Hrvatskoj i u skladu s *acquisom*, razvoj dodane vrijednosti i zamjenu za uvoz i čuvanje prirodnih resursa. Dodatna korist je da će NŠPS omogućiti kanaliziranje financiranja od strane međunarodnih donatora, nakon što bude odobrena.

DODATAK 1: POPIS KRATICA IZ TABLICA

DI	Državni inspektorat
HCR	Hrvatski centar za razminiravanje
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HLS	Hrvatski lovački savez
HŠD	Hrvatsko šumarsko društvo
HTZ	Hrvatska turistička zajednica
HVZ	Hrvatska vatrogasna zajednica
JUZP	Javne ustanove zaštićenih područja
LUS	Lokalna uprava i samouprava
MEI	Ministarstvo za europske integracije
MF	Ministarstvo financija
MG	Ministarstvo gospodarstva
MK	Ministarstvo kulture
MO	Ministarstvo obrane
MOMSP	Ministarstvo obrta, malog i srednjeg poduzetništva
MP	Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave
MPS	Ministarstvo prosvjete i sporta
MPŠ	Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva
MPPV	Ministarstvo pomorstva, prometa i veza
MRSS	Ministarstvo rada i socijalne skrbi
MT	Ministarstvo turizma
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MVP	Ministarstvo vanjskih poslova
MZOPU	Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja
MZT	Ministarstvo znanosti i tehnologije
MZ	Ministarstvo zdravstva
NVU	Nevladine udruge
PŠ	Poduzeće za šume
SUŠ	Studentska udruga šumarstva
ŠF	Šumarski fakultet
ŠIJ	Šumarski institut Jastrebarsko
ŠO	Šumarske organizacije
ŠŠ	Šumarske škole
ŠU	Šumarske udruge (Hrvatsko šumarsko društva, Akademija šumarskih znanosti)
TDU	Tijela državne uprave
UHPA	Udruga hrvatskih putničkih agencija
ZII	Znanstveni istraživačke institucije, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša
ZZZ	Zavod za zapošljavanje
ŽUG	Županijski uredi za gospodarstvo

DODATAK 3: POPIS STRUČNJAKA I PODRUČJA

Koordinator projekta: Ivan Ištok, dipl.ing.šum.

Pomoćnik koordinatora: dr.sc. Joso Gračan

GOSPODARENJE ŠUMSKIM EKOLOŠKIM SUSTAVIMA

Voditelj:	1. Mladen Slunjski	Hrvatske šume
Članovi:	2. Tomislav Starčević	Hrvatske šume
	3. Dubravko Horvat	Šumarski fakultet
	4. Milan Zdjelar	Hrvatske šume - Uprava šuma Delnice
	5. Vencl Vondra	Šumarski fakultet
	6. Petar Vrgoč	Hrvatske šume - Uprava šuma Senj

ŠUMARSKA UPRAVA I ZAKONODAVSTVO

Voditelj:	1. Ivan Ištok	Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva
Članovi:	2. Željko Štahan	Ministarstvo za zaštitu okoliša i prostorno uređenje
	3. Savo Preradović	Hrvatske šume - Uprava šuma Đurđevac
	4. Slavica Delač	Državni inspektorat
	5. Mile Đodan	Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva
	6. Ivana Laginja	ZOE – NVU za očuvanje seoskog naslijeđa

NEDRVNI PROIZVODI Turizam, lovstvo i ostali proizvodi šuma i šumskog zemljišta

Voditelj:	1. Božidar Longin	Hrvatske šume - Uprava šuma Split
Članovi:	2. Željko Cvrtila	Ministarstvo turizma
	3. Siniša Horak	Institut za turizam
	4. Dalibor Ferenčak	Hrvatske šume - Uprava šuma Bjelovar
	5. Ivan Maršić	Hrvatske šume - Uprava šuma Split
	6. Ivan Pentek	Hrvatske šume – Uprava šuma Buzet
	7. Marin Tomaić	Samostalno lovište "Zelendvor"

DRVNA INDUSTRIJA

Voditelj:	1. Vlado Filipec	"Buje - export"d.d.
Članovi:	2. Stjepan Lončar	Hrvatske šume
	3. Ferdinand Laufer	"Croatiadrvo"
	4. Zvonimir Petrić	Drvena industrija "Spačva Vinkovci"
	5. Darko Zibar	Drvena industrija "Ravna" d.o.o.
	6. Nevenka Zrinski- Lovrić	Ministarstvo gospodarstva

OKOLIŠ I PROSTORNO PLANIRANJE

Voditelj:	1. Jagoda Munić	Nevladina organizacija - "Zelena akcija"
Članovi:	2. Stella Šatalić	Ministarstvo za zaštitu okoliša i prostorno uređenje
	3. Miroslav Benko	Šumarski institut, Jastrebarsko
	4. Ivan Grginčić	Hrvatske šume - Uprava šuma Karlovac
	5. Verica Cvek-Domljan	Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva
	6. Jadranka Roša	Hrvatske šume

OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJE I MEĐUNARODNA SURADNJA

Voditelj:	1. Jagoda Munić	Nevladina udruga - "Zelena akcija"
Članovi:	2. Petar Jurjević	Hrvatske šume
	3. Stjepan Šlat	Srednja šumarska škola
	4. Joso Gračan	Šumarski institut, Jastrebarsko
	5. Vlado Kušan	Šumarski fakultet
	6. Daria Komarčec	Studentska udruga šumarstva

DODATAK 4 REGIONALNI SASTANCI

Mjesto	Datum	Broj sudionika
Karlovac	26. veljače 2002.	66
Split	28. veljače 2002.	52
Gospić	05. ožujka 2002.	64
Delnice	07. ožujka 2002.	91
Osijek	12. ožujka 2002.	90
Nova Gradiška	14. ožujka 2002.	63
Bjelovar	19. ožujka 2002.	75
Zagreb	26. ožujka 2002.	89